
**Primjeri realizacije aktivnosti u inkluzivnoj nastavi u osnovnoj školi -
Rad sa učenicom sa poteškoćama u učenju (elementi autizma)
(prema IPP – u)¹**

Osnovna škola: „Aleksa Šantić“ Sarajevo

Realizator: Edisa Muslić, prof. razredne nastave

Kontakt: 061/519-933; Ruđera Boškovića 45; edisamsl@gmail.com ili edisamuslic@hotmail.com

Predmet: Bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost

Razred: III

Nastavna oblast: Početno čitanje i pisanje

Nastavna jedinica: Vježba čitanja i pisanja usvojenih velikih štampanih slova latinice bez slikovne slovarice

Tip nastavnog sata: vježbanje

Oblici rada: frontalni, individualni

Metode rada: razgovor, objašnjavanje, demonstracija, globalna metoda, posmatranje, igra

Nastavna sredstva, izvori znanja: priručnici, udžbenik, internet, karte sa slikama u boji, nastavni list, kartoni riječi, aplikacija cvijeta, makaze, slamka, magnetna slova

Korelacija sa drugim nastavnim predmetima: moja okolina, tjelesni i zdravstveni odgoj, likovna kultura

Cilj: ponoviti stečena znanja o velikim štampanim slovima latinice

Ishodi učenja: učenik će znati i moći čitati i pisati kratke riječi napisane velikim štampanim slovima latinice

Zadaci nastavnog sata:

Obrazovni zadaci:

- ⌘ ponavljanje i vježbanje u čitanju i pisanju velikih štampanih slova latinice bez slikovne slovarice
- ⌘ imenovanje sadržaja slika – aplikacija, razumijevanje slikovnog sadržaja
- ⌘ perceptivno prepoznavanje grafičke strukture velikih štampanih slova i jasna artikulacija glasova
- ⌘ bogaćenje rječnika

Odgojni zadaci:

- ⌘ podsticanje na osamostaljivanje učenika u radu
- ⌘ razvijanje usmenog i pismenog izražavanja učenika, urednost rukopisa
- ⌘ razvijanje korektnog odnosa prema radu, podsticanje razvoja radnih navika
- ⌘ osposobljavanje za komunikaciju, interakciju i kooperaciju sa drugima

Funkcionalni zadaci:

- ⌘ razvoj mišljenja i pamćenja uočavanjem i povezivanjem uzročno-posljedičnih odnosa (prepoznavanje i povezivanje slikovnog sadržaja prema redoslijedu događaja)
- ⌘ razvijanje auditivne i vizuelne percepcije prepoznavanjem i izgovorom glasova/slova, fonematski sluh i kapacitet
- ⌘ razvijanje sposobnosti za posmatranje slova u strukturi riječi, čitanje i prepisivanje riječi
- ⌘ izvođenje grafomotornih aktivnosti u cilju razvoja sposobnosti neophodnih za pisanje (preciznost - izrezivanje makazama, koordinacija i fina motorika obje šake – vježbe, prepisivanje riječi)

¹ IPP je skraćenica za individualno prilagođeni plan i program za učenika. Plan i program su sastavili: defektolog, učiteljica učenika i pedagog škole, nakon opservacije učenika i mišljenja Stručnog tima Centra „Vladimir Nazor“ u Sarajevu.

ARTIKULACIJA NASTAVNOG SATA:

UVODNI DIO :

Priprema za rad.

1. Aktivnost: Igra „Složi parove“
(Cilj – uočavanje pojedinosti na slikama, razvijanje zapažanja i bogaćenje rječnika).

Učenik je dobio karte sa slikama u boji. Zadatak je da poveže par karata prema redosljedu događaja koji su međusobno povezani, npr. Na jednoj slici su kolači, par joj je slika dječaka koji jede kolače. Potrebno je da poveže pet parova i da kaže o tome što vidi na slikama.

Aktivnost traje oko 5 minuta ili kraće.

Komentar: Učenik je uspješno obavio zadatak, prema utvrđenom cilju. Govorio je o slikama u kratkim riječima: npr. kišobran, djevojčica; dječak jede kolač i sl. Raditi i dalje na obogaćivanju rječnika, razgovarati o ilustracijama, uključiti i slikovnice.

GLAVNI DIO :

Isticanje cilja nastavnog sata.

2. Aktivnost : *Prepoznavanje velikih štampanih slova latinice*
(Cilj: utvrditi stepen poznavanja velikih štampanih slova latinice)

Prepoznati i imenovati velika štampana slova bez slikovne slovarice, uz podsticaj učitelja.

Komentar: U udžbeniku je prepoznao velika štampana slova latinice i izgovarao ih (obično ih je povezivao sa ilustracijom, A kao auto i sl.). Poteškoće su mu bila slova složenije grafičke strukture: Dž, Nj, Lj. Neophodno je uključivanje defektologa i logopeda, radi pravilnijeg izgovora pojedinih glasova.

3. Aktivnost : *Čitanje kraćih riječi napisanih na kartonima riječi*
(Cilj: Razvijanje auditivne i vizuelne percepcije, fonematskog sluha i kapaciteta, pažnje i koncentracije)

MAMA TATA JAJE EMA KOSA ŠUMA MIŠ MEDO

Učenik je složio riječi uz pomoć magnetnih slova.

Čitao je slovo po slovo u riječima.

Komentar: Čitao je riječ po riječ, ali ne razumijevajući uvijek šta je pročitao. Dopunjavao je riječi, npr. Maca mijauče. i sl. Pažnja nije bila stalna. Ne razumije glasovnu analizu riječi. Raditi na razmišljanju pročitanih riječi i glasovnoj analizi riječi.

4. Aktivnost: Igra: „Šuma, sunce, kamen“

(Cilj: razvoj fine motorike ruku), korelacija sa nastavom tjelesnog i zdravstvenog odgoja.

Ruke su podignute uvis sa raširenim prstima - to je sunce.

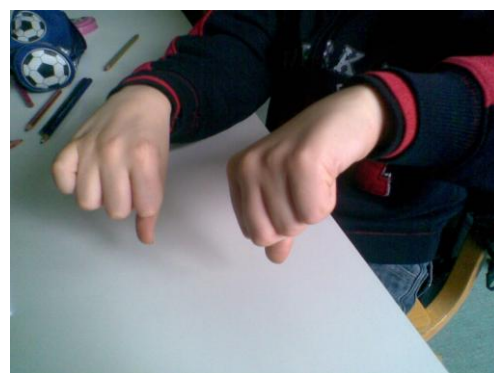
Ruke podignute, dlanovi ispravljeni, prsti sastavljeni - to je šuma.

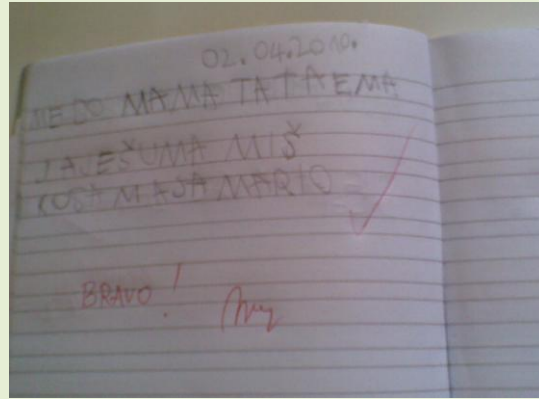
Prsti skupljeni u pesnicu - to je kamen.

Igra riječima: "Sunce! Kamen! Šuma! Kamen".... postepeno ubrzavajući tempo.

Komentar: Rado je izveo igru, ponavljajući nekoliko puta isti položaj šake.

5. Aktivnost : *Individualan rad učenika – prepisivanje riječi u svesku sa kartona riječi.*
(Cilj: *Snalaženje u prostoru za pisanje, rukovanje školskim priborom*)
Pregledam urađeno. Pohvaljujem ga za njegov rad.

d

Komentar: Samostalno je prepisao riječi. Napredovao je u prepisivanju i urednosti rukopisa, poštuje liniju kao granicu, što mu je dugo vremena predstavljalo poteškoću. Raditi na daljem uvježbavanju urednosti rukopisa.

6. Aktivnost: *Zadaća* (nastavni list za bojenje i riječi koje će vježbati čitati i pisati).
(Cilj: *razvijanje radnih navika*), korelacija sa nastavom likovne kulture

Komentar: Redovno radi sve domaće zadatke. Učenički rad desno je zadaća (prepisao je riječi, obojio ilustraciju, izrezao ilustraciju makazama i zalijepio u svesku.)

ZAVRŠNI DIO:

7. Aktivnost: Izrezujemo cvijet od papira
(Cilj: vježbanje fine motorike, preciznosti), korelacija sa nastavom moje okoline
Dajem učeniku aplikaciju cvijeta, on je izrezuje makazama. Aktivnost kratko traje – 2 minute, razgovaramo o cvijetu (navodimo na proljeće).
Cvijet zajedno lijepimo na slamku.

Komentar: Učenik je izrezao cvijet samostalno. Voli rezati makazama. Na poseban način drži makaze, prihvata makaze dlanovima i svim prstima. Znao je imenovati cvijeće u proljeće: lala, ljubičica, visibaba, zvončić. Zalijepili smo zajedno cvijet na slamku. Raditi na daljem razvijanju grafomotorike.

Pospremanje pribora za rad.

***Važna napomena:** Sve aktivnosti su se izvodile uz stalni podsticaj i individualni pristup, na času dopunske nastave. Teško je u osnovnoj školi realizovati istovremeno redovni plan i program i IPP, pa se pojedini sadržaji realizuju na časovima dopunske nastave. Nastavni sat je trajao oko 25 minuta, nakon čega je učenik osjetio zamor i nestrpljenje za izvođenje aktivnosti. Osim usvajanja nastavnih sadržaja, bitno je napomenuti da se učenik veoma dobro socijalizovao i adaptirao na školsku sredinu, da je prihvaćen od strane vršnjaka. Od velike pomoći bi bila i aktivnija uključenost stručnjaka – rehabilitatora: logopeda, defektologa i fizioterapeuta, a sve u cilju ostvarenja još boljih rezultata učenika.

*Razgovor sa roditeljem učenika o obavezama i napredovanju učenika.

Obavljen je razgovor sa roditeljem učenika. Učenik je aktivan, trudi se. Planirane sadržaje usvaja sporije, ali uspješno. Potreban je rad sa defektologom i logopedom, kao i uključivanje grafomotoričkih vježbi i vježbi za pravilno držanje tijela.
Otac dječaka je rekao da je zadovoljan njegovim radom.

Literatura:

1. *IPP* (Individualno prilagođeni plan i program rada za učenika)
2. *Maštalica*, Zehra Hubijar
3. *Metode, tehnike i materijali za školsku inkluziju i podučavanje učenika sa onesposobljenjem*, EducAid, Italy
4. Nesima Krdžalić: *Art terapijske tehnike crtanja forme u radu sa djecom sa posebnim potrebama / iskustva iz prakse /*, Tuzla, 2009.
5. *Metodologija 'TEACCH' o samostalnom radu namjenjena osoblju koje radi sa licima sa hendikepom*" (Enrico Micheli i Marilena Zacchini, izdavačka kuća Vannini, Breša, Italija, 2001)
6. M.S. Ruzine *"Zemlja igara prstima"*, 2000., S.Peterburg, vježbe fine motorike
7. *"Razumjeti autizam"* Dr. Nirvana Pištoljević, Columbia University, The Fred S. Keller School
8. *Internet:*

[http://www.activityvillage.co.uk/;](http://www.activityvillage.co.uk/)

[http://www.kids-pages.com/;](http://www.kids-pages.com/)

[http://autizam.pforum.biz/;](http://autizam.pforum.biz/)

[http://www.autitoys.com/;](http://www.autitoys.com/)

http://www.unicef.org/bih/ba/protection_inclusion